

Agerdykningsberetning.

(Fra Slutningen af December).

Medens Udbytten af Kornhøsten var over et Middelaar (se sidste Beretning), har Udbytten af Koerne maaste næppe naaet et Middelaar, og af Kartofler endog været en Del derunder. Kartoflerne teguede en Tid af Sommeren godt, men Sygdommen i Slutningen af Juli greb hurtig om sig, standsedes vel af det senere tørre Vejr, men dels var Toppen ofte helt ødelagt, saa Knoldene i den følgende Tid ej voksede synderligt, dels var Sygdomsspirerne i rigelig Mængde i Jorden og paa Knoldene og tøvede derfor heller ikke med stærkt at angribe Kartoflerne, da de vare bragte i Kuler, skjønt Vejrliget i Op-
tagningstiden var saa tørt og gunstigt som ønskeligt. I det Hele taget har derfor Udbytten været ringe og er end nderligere blevet forringet, ved at man de fleste Steder senere har maattet aabne Kulerne og løstne undertiden endog $\frac{1}{3}$ fra, fordi de vare syge. En hurtig Benyttelse af de endnu sunde Kartofler, dels til Fodring dels til Brændevinsbrænding, var da ogsaa det naturlige Middel, man mange Steder greb til, men derved er Kartoffelbeholdningerne blevne nderligere stærkt formindskede, og da der tilmed ikke tilføres os saa mange Kartofler som almindelig fra Tyskland, formødelst den daarlige Høst, vil der sikkert til Foraaret blive Brist paa Kartofler saavel til at lægge som til at spise. Daarligst var Udbytten paa Derne og i det østlige Inland ind til Hedeegnene, men i disse

faavel som i de nordlige Jylland har Udbyttet været ret tilfredsstillende, og 6—8 eller undertiden endog 10 Fold er ikke noget ualmindeligt, men Sygdommen har ogsaa her gjort Skade om end i mindre Grad. Dette er heldigt, da Kartoffeldyrkningen er saa vigtig for Hedeegnene, og vilde sikkert blive det end yderligere, hvis forbedrede Kommunikationsmidler gjorde det muligt i større Omfang end Tilfældet nu er, at føre de i Reglen velsmagende Kartofler fra Hedeegnene til de frugtbare Egne af Østkysten, hvor Kartoffeldyrkningen trænges tilbage af Rodfrugtdyrkningen, saa at der til flere Byer endog finder en Del Indførsel Sted ad Søvejen. En for enkelte Hedeegne ej uvæsentlig Afjætning af Kartofler finder Sted til de smaa Kartoffelmølsfabriker, der hist og her ere anlagte, og hvis Produkt bedre end den raa Kartoffel kan bære de noget besværlige lange Transporter.

Ogsaa for de øvrige Rodfrugter var Optagningsvejret særdeles gunstigt, men de viste sig at være mindre, end man i alt Fald en Tid havde ventet. De vare blevne trykkede af Kulden og Tørken i Foraaret, havde senere været vanskelige at holde rene, men stode, hvor de vare vel passede, dog smukt i Juli og August, og havde navnlig en rig Bladvæxt, saa man haabede, at de i Efter sommertiden vilde voxe betydeligt. Men det tørre Vejr i September og derefter følgende raakolde og barste Vejr var ikke gunstigt for dem, og Udbyttet blev derfor i det Hele taget næppe saa stort som almindeligt, om det end paa enkelte kraftige, velgjødede og dybtbearbejdede Jorder blev lidt derover. I Almindelighed fremhæves Gulerødderne, baade de hvide og gule, samt Runkelroerne at have givet bedst; paa Laaland synes Raalraberne forholdsvis at have været de bedste, og fra enkelte Egne i det nordvestlige Jylland fremhæves Turnipsen som de bedste. I nogle Egne, navnlig Hedeegnene i Jylland, vinder Rodfrugtdyrkningen megen Udbredelse, om der end endnu staaer meget tilbage at ønske med Hensyn til Roernes rette Behandling og Plads i Sædskiftet; i andre Egne f. Ex. paa flere af de fynste Smaaøer, hvor Vilkaarene netop synes

færlig gunstige for dem, hvad Jordbund og Klima angaaer, have de derimod endnu saa godt som slet ikke fundet Indgang.

Efteraarstræksningen har iaar været bedre end almindelig, med Undtagelse af nogle af de lettere Egne, hvor den i September Maaned paa Grund af den stærke Tørke blev slet. Kvæget er derfor ogsaa kommet paa Stald i godt Huld og i god Sundhedstilstand. Vejret blev paa en Gang saa strængt, at man de fleste Steder nødsagedes til at binde ind om Natten, og derved faldt Fristelsen bort, som ellers saa ofte bringer Folk til, længere end rigtigt er, at opsætte denne saa nyttige Foranstaltning; og da Vejret senere hen i Oktober blev bedre, kunde Køerne uden Skade vedblive at gaa ude om Dagen, og først ved Novembertide, undertiden endog først en Tid ind i November, bleve de bundne ind, for saa vidt man ikke allerede ved det første stränge Vejrs Indtrædelse, istedetfor som nævnt, at tage dem ind om Natten, havde sat dem helt paa Stald. Halmfodret er sundt og tilstede i rigelig Mængde; fra flere Sider menes det ikke at være nærende og drøjt, men denne Mening antages fra andre Sider at finde sin rette Forklaring i den stränge Frost i December, hvorved der jo altid tæres mere paa Foderet.

Vintersæden er i det Hele taget mindre udviklet end almindelig, men der er en ikke ringe Forskjel paa de enkelte Egne. Bedst synes Rugen at staa i de lettere Egne i Sjælland, hvor den endog har bukket sig ret godt flere Steder; i det sydlige Sjælland er den derimod længere tilbage i sin Udvikling og endnu længere tilbage er den paa Værne, især i det midterste og sydligste Sjælland. Kun hvor Rugen er saaet i de allerførste Dage af September har den et bukket og kraftigt Udseende; men Jorden var i September saa tør, at man ofte tøvede med at saa, og den Rug, der blev saaet umiddelbart inden de stærke Regnstyl jidst i September, laa formedelst Kulden længe i Jorden og staaer mindre godt, fordi Jorden af Regnen blev banket sammen omkring Kjærnen, og Rugen kan mindre godt end Hveden taale

faa megen Væde i Forbindelse med Kulde. Af Hveden faaedes noget før Regnperioden sidst i September og først i Oktober, men de fleste Steder standsedes Saaningen af Regnen, som man troede kun for nogle Dage, men i Virkeligheden for flere Uger, især hvor man ikke, som dog nu bliver almindeligere, havde pløjet færdig før eller umiddelbart efter Høst, saaledes at Saaningen kunde tilendebringes i de enkelte Tørrvejrskdage; og endnu efter Midten af Oktober havde man flere Steder en Del Hvedesaaning tilbage. En saa udstrakt Sædetid giver selvfølgelig ogsaa stor Ulighed i Hvedemarkernes Udseende; de, der bleve tilsaade inden Regnen, hvad desværre kun var Tilfældet med saa, staa ret godt, om Kornet end ogsaa paa disse laa 2—3 Uger i Jorden; paa de senere tilsaade Marker staaer Hveden vel frisk og rimeligvis med ret gode Rødder, men den er ikke buftet eller har endog ofte næppe naaet at faa sine 3 Blade, og endelig var der paa de sidst tilsaade Vinterhvedemarken kun smaa og svage Planter at se, da Frostene indtraadte og standsede Væksten. Snart kom imidlertid et Snelag, der beskyttede Hveden saavel som Rugen, og endnu er der intet til Hinder for at Vinterfæden ved et gunstigt Vinter- og Foraarsvejr kan udvikle sig nogenlunde kraftig, men saa vi derimod ugunstigt Vejr, vil den de fleste Steder blive svag, og rimeligvis ikke saa Steder vil det blive nødvendigt at ompløje den.

Vejrtilstanden har i det Hele taget været særdeles gunstigt for Efteraarsarbejderne; Jorden er blevet vinterlagt i en udmærket Tilstand; Drænings-, Mærglings- og Opdyrkningsarbejder have ogsaa været begunstigede af Vejret; hvad Arbejdets Kvalitet angaaer, er der derfor intet tilbage at ønske, men derimod er selve Efteraarsbearbejdningen ikke blevet fremmet saa meget, som man skulde have ventet. Vel har man de fleste Steder faaet Stubbene fældet og en Del Grønjord pløjet, somme Steder endog faaet givet Jorden 2 Pløjninger eller foretaget Dybpløjning, men ikke saa Steder ligger endnu megen Grønjord, som skulde været vendt, upløjet, og selv en Del

Stubbepløjning er tilbage. Grundene hertil ere mange; dels traf det længe ud, inden man blev færdig med Vintersædens Lægning, dels var Stubbjorden vel vaad til at pløjes umiddelbart efter Regnperioden, dels kom Vinteren noget tidligere, end vi i de sidste Aar have været vant til, men dels og fornemmelig maa den forcerede Udtærstning for at drage Nytte af de høje Kornpriser bære Skylden derfor; den er alletider, men har særlig iaar været en farlig Rival for en grundig Stubbepløjning.

De særlige Meddelelser i de modtagne Beretninger dreje sig navnlig om 2 Forhold, nemlig om Arbejderspørgsmaalet og om den truende Vandmangel i de lette Egne af Jylland. Kun om den sidste Sag kunne vi denne Gang hidsette nogle Uddrag af de modtagne Beretninger, idet vi tilføje, at det saa at sige ere alle Beretningerne fra det nordvestlige, midterste og vestlige Jylland, der stærkt fremhæve den samme Ulempe, og at den ogsaa enkeltvis omtales i Beretningerne fra Øerne. Om Arbejderspørgsmaalet ere de modtagne Meddelelser derimod saa udførlige, at Bladsen ikke tillader at indrykke dem i dette Hefte, men det vil da ske i et følgende.

Fra Mors. En væsentlig og meget følelig Ulempe har Vandmangelen været i dette Efteraar. — Hundrede af Brønde have maattet forbydes, men mange Steder — selv paa store Gaarde — har man været og er endnu henvist til at vande Kreaturerne i Damme og Gadeljær. — Hvis Nedslaget i denne Vinter ikke bliver meget betydeligt, vil man mange Steder ikke uden Vængstelse gaa det kommende Aar imøde ikke alene af Hensyn til de uundværlige Brønde og Vandbeholdninger men ogsaa af Hensyn til Vegetationen. — Et første og nogenlunde vellykket Forsøg paa en artefist Brøndboring (i Nyljøbing) vil utvivlsomt blive efterfulgt af flere, og Oprettelsen af et med Indsigt og gode Medstaber forsynet Brøndborer-Kompagni (i Aalborg) er derfor bleven hilst med Glæde af mange her paa Øen.

Fra Hammerum Herred. Specielt troer jeg denne Gang at maatte henlede Opmærksomheden paa den store Vandmangel, der har fundet Sted overmaade mange Steder; mange Brønde ere blevne aldeles tørre, og mange give saa utilstrækkeligt Vand, at det har været en vanskelig og kostbar Opgave, at

skaffe det fornødne Vand tilstede. De fleste Steder har man prøvet paa at fordybe Brøndene flere Alen, og det er mærkeligt, at der i saa Henseende ikke er skeet Ulykker, idet der sædvanlig arbejdes dybere ned, ofte mange Alen, i en gammel Brønd, uden at iagttage høist nødvendige Forsigtighedsregler. Da Vandet ligger meget dybt i mange Mærgelgrave, og stedse synker dybere og dybere ved Brugen, har det ofte været livsfarligt, især i den Tid det frøs stærkt, at faa Vandet op af slige Beholdere. Nogle Steder hidkjøres Vandet lang Vej og med stor Bekostning; andre Steder ere Kreaturerne drevne hen til sjerntliggende Vandløb; i de Dage, Vejret var skarpt, med Sne, Frost og Storm, var det formelig uhyggeligt med den Vandmangel. Endog Vandmøllerne have manglet Vand. Det er et almindeligt Onske, at det nu begyndende Tøvejr med Nedslag maa afhjælpe denne følelige Mangel.
